

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. II. An cum solo originali stare poßit peccatum veniale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

plexione consistens, & consequenter mala omnia, præcipueque peccata excludens. Hæc obiter in præfenti: qui fusiùs rem hæc discussam videre cupit, consulat Disp. 84. sect. 5. & 6.

III. Hinc à fortiori constat, sanctissimam Christi Domini humanitatem nullo modo esse posse peccati, etiam levisissimi subjectum, utpote quæ non visionem tantum Dei & amorem beatificum habuit longè perfectissimum, sed insuper per unionem ad verbum deificata fuit, ut loquuntur Patres, sicque ab omni etiam umbrâ peccati, peccandi que potentiâ remotissima, ut in materiâ de Incarnatione latius Deo dante declarabitur.

IV. Secunda Conclusio: qui peccare potest mortaliter potest etiam peccare venialiter, quantum ad dispositionem internam & principia intrinseca. Ratio est: plus enim ad peccatum mortale requiritur quàm ad veniale, pleniorque deliberatio, & perfectior objecti cognitio. Deinde, qui potest magnum furtum committere, committere potest parvum, sicut etiam qui mendacium perniciosum dicere potest, potest jocosum aut officiosum.

Unde & Angeli naturâ suâ peccare potuerunt venialiter, saltem ex parvitate materiæ, qualis esset levis aliqua detractio, aut injustitia, vel mendacium. Videatur Disp. 76. sect. 2. & Disp. 79. sect. item secundâ, ubi plura hæc de re sunt dicta. Utrum autem peccare etiam leviter potuerint Angeli ex indeliberatione, dissident Theologi: Halensis 2. p. q. 98. memb. 4. art. 3. Cajet. 1. 2. q. 89. art. 4. Valquez ibidem, & multò communior sententia negat: Salas tamen hic, tract. 13. D. 17. & Valentia q. 19. p. 1. existimant peccata etiam venialia ex actibus indeliberatis cadere posse in Angelos. Quod de Angelis dixi, dici similiter debet de homine in statu innocentia, de quo pluribus agetur infra.

V. Tertia Conclusio: fieri nihilominus econtrariò potest, imò de facto ita sæpè accidit, ut quis pro aliquo tempore peccare possit venialiter, qui tamen non potest peccare mortaliter. Id verò duobus modis contingit, vel ex peculiari Dei providentiâ, vel etiam planè naturaliter, & ex principiis intrinsecis. Prima pars constat in Apostolis, qui confirmati erant in gratiâ, sicque per singularem Dei protectionem ab omni mortali peccato exempti; qui tamen peccare potuerunt venialiter.

VI. Secunda verò conclusionis pars, quòd scilicet sæpè contingat, ut quis merè naturaliter, & ex principiis intrinsecis peccare possit venialiter, qui tamen non potest peccare mortaliter, meo iudicio ostenditur in pueris primò jam ad rationis usum venientibus, his namque priùs exigua lux oritur quàm plena & perfecta: dispositiones quippe paulatim in iis, & successivè formantur, cumque perfectiores ad actum perfectum requirantur, quàm ad imperfectum, anima pueri ad illum priùs quàm ad hunc disponitur. In hac ergo ætatis aurora, & quodam, ut ita dicam, rationis crepusculo, non cæci quidem, sed cæcutientes adhuc pueri objectorum quæ iis quoquo modo obversantur, malitiam planè non penetrant, sicque imperfectè solùm circa illa operantur.

Quod de principio vitæ dixi, idem existimo dici posse de fine, & de animam agentibus. Unde puto, ut matutinum, ita & vespertinum crepusculum in hominibus reperiri posse, eosque morti proximos, mortalis priùs quàm venialis peccati interdum esse incapaces: dispositiones siquidem ut paulatim crescunt, ita paulatim decre-

scunt, sicque in fine etiam vitæ sufficientes esse possunt ad imperfectam objectorum cognitionem, quando non sunt sufficientes ad perfectam.

Quod de pueris dixi, hoc de senibus quibusdam bis pueris, nempe præ ætate jam prope delirantibus videtur dici posse. Imò non improbabile mihi videtur, dispositiones illas imperfectas, quas in pueris ante plenû rationis usum reperiri diximus, quæque ad perfectam objecti cognitionem, & ad peccatum mortale non sufficiunt, sed tantum ad veniale; non improbabile, inquam, mihi est hujuscemodi dispositiones in quibusdam totâ vitâ manere posse, si principia merè intrinseca spectentur. Addo, quæ de pueris dicta sunt, applicari etiam iis posse, qui primùm è somno evigilant: item semiebrui & vehemente interdum passione subitò abreptis; hi siquidem venialiter nonnunquam peccant, quando tamen præ defectu deliberationis peccare nequeunt mortaliter.

SECTIO SECUNDA.

An cum solo originali stare possit peccatum veniale.

HÆc etiam quæstio ad subjectum peccatorum pertinet. Difficultas ergo est utrum is qui in solo originali peccato existit, peccare possit venialiter: qua de re non levis est inter Theologos controversia. Negativam partem acriter defendit tota Thomistarum schola: Cajet. hic, q. 89. art. 6. Zumel ibidem, S. Antoninus 1. p. tit. 10. cap. 1. & tit. 13. cap. 2. Capreolus in 4. dist. 16. q. 1. art. 3. & in 2. dist. 40. art. 3. Victoria 2. p. relect. ultim. num. 11. Sotus lib. 2. de just. q. 3. art. 10. Canus, Medina, & alii, quos etiam sequitur Abulensis to. 7. in Matthæi cap. 25. q. 739. videturque mens S. Thomæ 1. 2. q. 89. art. 6.

Pars tamen affirmativa multò est inter auctores communior: eam tenet Halensis 2. p. q. 124. memb. 9. S. Bonaventura in 4. dist. 21. art. 1. q. 1. Durandus in 4. dist. 4. q. 7. Gabriel in 4. dist. 2. r. q. 1. Richardus in 2. dist. 42. art. 2. q. 2. ad 5. Suarez 3. p. to. 4. disp. 11. sect. 2. num. 14. Valquez hic, Disp. 149. cap. 2. Valentia hic, q. 19. punct. 3. Salas 1. 2. Disp. 18. sect. 2. & 9. Azor tom. 1. lib. 4. cap. 10. q. 2. denique adeo frequenter ab antiquis docebatur hæc opinio ut Victoria citatus & Medina, quamvis teneant contrarium, hanc tamen fateantur fuisse tunc communem sententiam.

Probabilius itaque mihi videtur, posse veniale peccatum reperiri cum solo originali. Ratio est, nam ut rectè Suarez citatus, incredibile planè videtur, puerum non baptizatum, ad usum rationis pervenientem, primo statim instanti aut iustificari, aut peccare mortaliter, neque enim necessarium est, ut causæ omnes, vel ad justificationem vel peccatum mortale admittendum requisitæ, tunc conjungantur.

Confirmatur: contingere namque potest, ut id quod illo instanti ei primò occurrit, sit materia moralis mala, sed non mortaliter, objectum scilicet aliquod leve, puta verbum otiosum, vel parvum furtum, aut aliud simile: quid ergo veniat cum, objectum illud tunc amplecti, & peccare venialiter. Confirmatur secundò; quæ enim necessaria inter hæc peccata subordinatio, ita ut mortale ante committi debeat quàm veniale: imò contrarium potius dici deberet; veniale siquidem peccatum

VIII. Senes interdum præ ætate eodem loco esse videtur, quo pueri.

Quid de semiebrui, & somno evigilantibus dicendum.

I. Possitne venialiter peccare, qui solo originali peccatum originale.

II. Communis sententia docet posse veniale peccatum consistere cum solo originali.

III. Potest quædam habere originale peccatum, committere peccatum veniale.

IV. Objectum venialiter malum potest primò occurrere.

Facilius committitur peccatum veniale, quam mortale.

peccatum multò facilius admittitur quam mortale, & ut dici solet, nemo repente fit pessimus. Accedit quod superiore sectione diximus, pueros scilicet ad usum rationis venientes, ob successivam organi dispositionem, prius imperfectam circa objecta omnia habere cognitionem, & sufficientem ad veniale peccatum, quam perfectam, & sufficientem ad mortale. Unde, licet primo exiguae illius lucis instanti objectum iis, etiam mortaliter malum occurreret, sicut tamen volendo illud ante omnem rationis usum non omnino peccabunt, ita idem nunc volendo, non peccant mortaliter, sed tantum venialiter, ob cognitionis imperfectionem.

V.
Obj. Sequi hominem ob scilum veniale peccatum puniendum.

Dices: si quis ex hac vita decedat habens peccatum aliquod veniale cum solo originali conjunctum, peccatum illud quoad culpam nunquam remitteretur, & consequenter nec quoad poenam; ergo hic homo in aeternum poenam sensus ob veniale peccatum puniretur, idque in inferno damnatorum, cum nullus alius locus sit aeternae poenae sensus assignatus. Hoc est fundamentum contrariae sententiae, propter quod illius auctores affirmant non posse veniale peccatum cum solo originali in quoquam reperiri.

VI.
Variis circa poenam hinc peccato veniali debitam respondentis modi.

Paludanus in 4. Dist. 16. q. 1. art. 1. num. 22. & 23. admittens posse hominem in peccato originali cum solo veniali ex hac vita decedere, dicere videtur peccatum hoc veniale per actum naturalem contritionis, vel dilectionis Dei super omnia tolli primo instanti separationis animae à corpore, sicut Theologi aliqui in illo qui in gratia existens moritur cum peccato veniali, dicunt peccatum hoc primo post mortem instanti per actum contritionis aut amoris Dei supernaturalis auferri, eodem quippe modo se ille habere videtur quoad felicitatem naturalem eo gradu habendam quo eam habent pueri in originali decedentes, quo is, qui in gratia moritur, se se habet ad felicitatem supernaturalem.

Primus est, hoc peccatum veniale post mortem solvi.

VII.
Concedunt aliqui hunc hominem levi poenam semper puniendum.

Halensis admittere videtur sequelam, illud scilicet veniale peccatum ratione conjunctionis cum originali perpetuò duraturum, ac proinde levi aliqua poena semper puniendum. Alii verò addunt hunc hominem praedictam illam levem poenam in ipso inferno damnatorum perpetuò passurum. Hoc tamen nullo modo videtur admittendum; nec enim verisimile est eum qui Deum nunquam graviter offendit, in loco diabolo & angelis ejus parato puniendum. Si quis ergo hanc Halensis sententiam sequi velit, dicere poterit hominem illum in ipso limbo puerorum levi aliqua tristitia semper hoc nomine afficiendum.

VIII.
Ad Dei providentiam spectat, ut homo ille in hoc statu non moriatur.

Tertiò dici potest, sicut contrariae sententiae auctores asserunt, ad divinam providentiam spectare, ut eum qui est in peccato originali non prius patiat peccare venialiter, quam peccaverit mortaliter: dici, inquam, in nostrà sententia potest, ad eandem providentiam spectare, ut, Deo ita disponente, nunquam in eo statu moriatur. Deinde sicut nonnulli asserunt, quamvis peccatum veniale conjunctum cum mortali nunquam in inferno remittatur quoad culpam, poenam tamen illius post tempus cessare, tunc scilicet quando tantum passus est, quantum peccatum illud merebatur, sicque etiam non possit hic in inferno pro veniali illo satisfacere, posse tamen satisfacere: idem de veniali dici potest conjuncto cum originali, quicumque denum sit locus in quo puniatur.

Dicitur multi posse hominem in inferno pro peccato veniali satisfacere.

IX.
Obj. dari praecipuum

Dices secundò: homo primo instanti usus rationis tenetur sub mortali scilicet ad Deum per actum

dilectionis Dei super omnia convertere: quod si faciat, justificabitur, sicque tollitur peccatum originale; si non faciat, peccabit mortaliter; ergo peccatum veniale reperiri nunquam potest cum solo originali: ita Thomistae omnes, videturque expressa Divi Thomae sententia.

Hoc tamen admodum videtur difficile: primò quia nullibi constat de ejusmodi praecipito: secundò, licet enim esset, posset tamen puer illud invincibiliter ignorare: tertio, facile objectis sensibilibus, quibus ab incunabulis assuevit, distrahi illo instanti puer potest, quo minus hac de recogitet, sicque circa unum ex his objectis peccare venialiter: quarto, quo pacto sciet puer quodnam sit primum instans usus rationis: quinto, quis unquam recordatur se primo instanti hoc fecisse, aut deliberatè omisisse: sexto, nam ut sectione praecedente ostendi, datur tempus aliquod imperfecti usus rationis, in quo nequit puer peccare mortaliter, sed tantum venialiter, ob imperfectam scilicet organi dispositionem, & actuum perfectorum incapacitatem: septimò, qui graviter Deum actuali peccato offendit, non tenetur statim post lapsum se ad Deum convertere, cum tamen non minus Deo sit obstrictus. Haec, & alia praedictam opinionem maximè reddunt difficilem. Dicendum itaque cum communi Doctorum sententia nullum dari hujusmodi praecipitum de dilectione Dei primo rationis instanti habendà, ac proinde nihil obistere quo minus possit dari peccatum veniale cum solo originali conjunctum.

diligendi Deum primo rationis instanti.

X.
De hujusmodi praecipito delectio. nis Dei super omnianulli bi constat.

Ex variis capitulis ostenditur praecipitum diligendi Deum illi instanti non dari.

SECTIO TERTIA.

In quibus anima potentius reperiantur peccata.

QUÆDAM hac de re dicta sunt supra, Disp. 99. sect. secundà. Etiam si ergo peccatum in solà voluntate existat ut in causà peccante, seu praecipua radice movente, ut aiunt (quo sensu S. Thomas hic q. 74. art. 2. ad primum & tertium negat in potentiis externis seu sensibus reperiri peccatum) in omnibus tamen iis membris & potentiis quodammodo reperitur, quae voluntati ita subjiciuntur ut sit in illius potestate eas applicare ad operandum, vel etiam ab operatione amovere, ut in intellectu, appetitu, sensibus etiam externis, imò ipsis membris, oculis exempli gratia, manibus, & reliquis, quae sunt instrumenta peccandi. Unde & has operationes aperire debent homines in confessione.

I.
In solà voluntate existit peccatum.

In aliis potentiis aliquo modo reperitur.

Licet verò in hoc sit paritas inter potentiam nutritivam & sensus externos, quod & hi & illa, ubi semel applicantur, agant necessariò, actio tamen nutritiva non est peccatum, sicut actiones sensuum, sed effectus tantum peccati, cum non sit in potestate voluntatis quovis instanti illam impedire, sed applicatà semel materià, operatur postea potentia nutritiva omnino necessariò etiam contradicente voluntate; at verò voluntas quocunque tempore potest sensus externos ab agendo retrahere, vel impedire, etiam primo instanti, quod non contingit in potentia nutritiva, nequidem quoad primum instans operationis, quod nunquam est, nisi aliquantulum post materiae applicationem.

II.
Differentia quoad rationem subiecti peccatorum inter potentiam nutritivam, & sensus externos.

Dixi peccatum esse in solà voluntate, ut in causà peccante, unde sine aliquo consensu vel operatione illius, nullum in aliis potentiis esse potest pecca-

III.